

นิเทศภายในโรงเรียน... ก่อเกิดคุณภาพการเรียนการสอน

Internal School Supervision... Causes Learning and Teaching Quality

แสงรุณี มีพร¹

Sangrunee Meeporn¹

บทคัดย่อ

การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของงานวิชาการ ซึ่งเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา เป็นปัจจัยหนึ่งในการเสริมสร้างการเรียนรู้ ที่เกิดจากความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียนเป็นสำคัญในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้นิเทศต้องเลือกใช้เทคนิค วิธีการ กระบวนการ และกิจกรรมการนิเทศที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการนิเทศ มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ มีการกำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นไปตามสภาพปัญหาที่แท้จริง และต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบครบวงจรและต่อเนื่อง โรงเรียนอาจดำเนินการโดยใช้วงจรเดมมิ่ง ซึ่งเป็นการทำงานให้ครบวงจร PDCA มีการจัดทำแผนนิเทศภายในโรงเรียนที่มีคุณภาพในขั้น Plan (วางแผน) ก่อนที่จะดำเนินการในขั้น Do (ทำ) ตามแผนที่กำหนดไว้ แล้วประเมินผลในขั้น Check (ตรวจสอบผล) เพื่อนำผลที่ได้จากการประเมิน ไปแก้ไขปรับปรุงการดำเนินการในขั้น Act (แก้ไขปรับปรุง) ตามลำดับ จึงจะส่งผลให้การนิเทศภายในโรงเรียนมีประสิทธิภาพ อันจะก่อให้เกิดคุณภาพการเรียนการสอนอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: นิเทศภายในโรงเรียน พัฒนา คุณภาพการเรียนการสอน

Abstract

Internal school supervision is a part of academic work, the main mission of schools. Which one of school factors in learning creation by school personnel co-operation, in order to develop learning and teaching to meet the curriculum goals efficiently. The supervisors have to select the supervisory methods, processes and activities appropriated to the supervisory objectives and accurate academic. Also there is a clear guideline which is set in accordance to real problems of schools. And schools have to proceed it systematically and continuously. Schools may proceed by using Deming System through a spiral of PDCA, Setting a qualitative internal school supervision plan under a Plan Step before doing in a Do Step as the plan which is set before. Then assess under a Check Step in order to employ the result to improve a procedure under Act Step. That will help supporting the internal school supervision plan efficient for the learning and teaching quality accurately.

Keywords: School Supervision, Develop, Learning and teaching quality

¹ ศึกษาพิเศษเชี่ยวชาญ ดร. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ
โทร.0878695826, อีเมล: sangrunee2013@gmail.com

¹ Expert educational supervisor Dr. of Amnatcharoen Primary Educational Service Area
Office +66878695826, e-mail: Sangrunee2013@gmail.com

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถและอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข การดำเนินงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีพลังและมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องยึดเงื่อนไขและหลักการสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550: 1) ได้สรุปว่า หลักการสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการโดยยึดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการตัดสินใจ (School Based Decision Making) ซึ่งเป็นแนวคิดที่มุ่งให้โรงเรียนมีอิสระในการตัดสินใจด้วยตนเอง โดยยึดประโยชน์ที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการมีส่วนร่วม (Participation) โดยกำหนดให้บุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการ ร่วมแสดงความคิดเห็น หรือร่วมกำกับดูแล เป็นต้น ทั้งนี้มุ่งไปสู่ การกระจายอำนาจ (Decentralization) ทั้งการกระจายอำนาจด้านการบริหารจัดการศึกษาด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งความรับผิดชอบนี้สามารถตรวจสอบได้ (Accountability) โดยมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบและภารกิจของผู้รับผิดชอบ หลักความรับผิดชอบนี้ถือว่า ใครได้รับมอบหมายหน้าที่ใดต้องรับผิดชอบงานนั้นให้เกิดผลดีที่สุด และต้องสามารถตรวจสอบความสำเร็จได้ เพื่อเป็นหลักประกันคุณภาพการศึกษาให้เกิดขึ้น

งานวิชาการเป็นงานหลัก หรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วย

เจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัด ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 33)

ตามที่กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดแนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้สถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้าน การบริหารทั่วไปดังกล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น ในส่วนของการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา มีหลักการและแนวคิดในการดำเนินการโดยยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและ ความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริง โดยมีครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วม มุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ให้ชุมชนและสังคม มีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นเครือข่าย และแหล่งการเรียนรู้ มุ่งจัด การศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ และสามารถตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาได้ทุกระดับชั้น ตลอดจนมุ่งส่งเสริมให้มีการร่วมมือเป็นเครือข่าย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้ กฎกระทรวงดังกล่าว ได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจงานวิชาการของสถานศึกษาไว้อย่างครอบคลุม มี 17 งานด้วยกัน ประกอบด้วย 1) การพัฒนา

หรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผล การเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9) การนิเทศการศึกษา 10) การแนะแนว 11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15) การจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา และ 17) การพัฒนาและใช้สื่อนวัตกรรมเพื่อการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2550: 28-29)

จากการดำเนินงานที่ผ่านมา แม้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้พยายามดำเนินงานเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาอย่างต่อเนื่อง โดยมีการกำหนดยุทธศาสตร์และแผนการพัฒนาครู มีการจัดอบรมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทั้งด้านเนื้อหาวิชาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้และเทคนิคการสอนต่างๆ ให้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้วยการจัดประชุมปฏิบัติการ และการอบรมในแต่ละปีใช้งบประมาณค่อนข้างมาก แต่โดยภาพรวม พบว่า คุณภาพผู้เรียนยังไม่ปรากฏผล เป็นที่พอใจ ดังจะเห็นได้จากผลการประเมินและการทดสอบโดยองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายใน และต่างประเทศ บ่งชี้ว่าคุณภาพผู้เรียนยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำและด้อยกว่านานาชาติ (สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา, 2553: 2)

ทั้งนี้ ส่วนหนึ่งเกิดจากสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนของครูตามที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552: ก-ค) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา การจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ครูผู้สอนขาดความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตรอย่างลึกซึ้ง ขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน ขาดการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล การพัฒนาและการอบรมครูไม่สอดคล้องกับความต้องการของครู การนิเทศภายในสถานศึกษายังไม่เข้มแข็ง จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรกำหนดนโยบายและแนวทางการนิเทศให้ชัดเจน ส่งเสริมสนับสนุนการนิเทศภายในสถานศึกษา ให้มีความเข้มแข็ง รวมทั้งจัดระบบการนิเทศภายในที่สามารถพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553: ช-ฉ) ได้ทบทวนเรื่องการวิจัยและพัฒนา นโยบายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา และให้ข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ เอื้อต่อการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยเสนอเป็นมาตรการเร่งด่วนไว้ว่า สถานศึกษาเร่งรัดจัดระบบการทำงาน ระบบการนิเทศภายใน บั จั จัยและบรรยากาศให้เอื้อต่อการทำงานของครู รวมทั้งได้ให้ข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการจัดระบบส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาไว้ว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เร่งรัด ให้หน่วยงานในสังกัดพัฒนาระบบการนิเทศการศึกษา และจัดการเรียนการสอนให้มีความเข้มแข็ง ทั้ง การนิเทศภายในและการนิเทศจากภายนอก โดยใช้รูปแบบการนิเทศที่หลากหลาย รวมทั้งจัด บั จั จัยสนับสนุนการดำเนินงานให้เพียงพอตามบริบทของพื้นที่ ส่วนมาตรการในระยะยาวผู้วิจัยได้เสนอไว้ว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทและสภาพการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและสังคม โดยจัดอบรมให้ความรู้ จัดสรรทุนอุดหนุนการวิจัย และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้

จากสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา การจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งมาตรการที่ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอเชิงนโยบายทั้งข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ เอื้อต่อการปฏิบัติงานของครู และบุคลากรทางการศึกษา และข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการจัดระบบส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียน การสอนให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาข้างต้น จะเห็นได้ว่าทั้งการนิเทศภายในโรงเรียนและการนิเทศจากภายนอก ล้วนแต่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการนิเทศภายใน โรงเรียน เพราะผู้ที่มีหน้าที่นิเทศเป็นผู้ที่อยู่ในโรงเรียนอยู่แล้ว ย่อมมองเห็นสภาพปัญหา และแนวทางในการแก้ปัญหาที่แท้จริง มากกว่าผู้ที่อยู่ภายนอกโรงเรียน อีกทั้งการนิเทศการศึกษาก็เป็นบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาตามขอบข่ายและภารกิจงานของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ของกระทรวงศึกษาธิการดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้เขียนในฐานะศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการนิเทศการศึกษา และส่งเสริมสนับสนุนการนิเทศภายในโรงเรียนให้แก่โรงเรียนในสังกัดโดยตรง พร้อมทั้งมีประสบการณ์การนิเทศการศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 30 ปี พร้อมทั้งจะแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำเสนอแนวคิด หลักการ ตลอดจนนวัตกรรมการนิเทศการศึกษากับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา รวมทั้งผู้ที่มี ความสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหาร

โรงเรียนที่มีหน้าที่นิเทศภายในโรงเรียนโดยตรง จึงนำเสนอแนวคิด หลักการ ตลอดจนนวัตกรรมการนิเทศการศึกษาที่คาดว่าจะก่อเกิดประโยชน์ต่อการนิเทศภายในโรงเรียนได้ตามสมควร

การนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศ มาจากภาษาอังกฤษคำว่า “Supervision” หมายถึง การพัฒนาหรือออกงาน การให้บริการทางเทคนิคจากผู้เชี่ยวชาญ การร่วมมือและประสานงาน ซึ่งความหมายสำคัญของการนิเทศ มีที่มาจากคำภาษาอังกฤษ (Aggarwal อ้างถึงในเอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์, 2548: 320-321) ดังตาราง 1

ตาราง 1 ความหมายของ Supervision

S:	Support (การสนับสนุน) Share (การแลกเปลี่ยนและมีส่วนร่วม) Service (การบริการ)
U:	Unity (ความสามัคคี) Understanding (ความเข้าใจ) Upgrading (การยกฐานะ)
P:	Planning (การวางแผน) Promotion (การเลื่อนขั้น) Problem solving (การแก้ปัญหา)
E:	Education (การศึกษาความรู้) Evaluation (การประเมินผล) Experiment (การทดลอง)
R:	Research (การวิจัย) Report (การรายงาน) Record (การบันทึก)
V:	Visiting (การเยี่ยมเยียน) Value (การรู้คุณค่า) Virtue (การมีคุณธรรม)
I:	Improvement (การปรับปรุง) Information (การให้ข่าวสาร) In-service training (การอบรม)

ตาราง 1 (ต่อ)

S:	Self adjustment (การปรับตนเอง) Self confidence (ความมั่นใจในตนเอง) Self responsibility (การรับผิดชอบตนเอง)
I:	Innovation (นวัตกรรม) Intelligence (ความฉลาดรอบรู้) Interest (ความสนใจ)
O:	Observation (การสังเกต) Organizing (การจัดรูปงาน) Objective (การตั้งวัตถุประสงค์)
N:	Needs (ความต้องการ) Negotiation (การประนีประนอม) Necessity (ความจำเป็น)

หากจะพิจารณาความหมายของการนิเทศที่ Aggarwal ได้ให้ไว้ข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าทุกคำที่เป็นความหมายของการนิเทศ ล้วนเป็นการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามในเชิงบวกทั้งสิ้น ซึ่งกล่าวโดยภาพรวมได้ว่า “การนิเทศเป็นความร่วมมือกันในการสนับสนุน ส่งเสริม ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ การแก้ปัญหา การปรับปรุง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้วยกระบวนการที่มีการวางแผน การกำหนดวัตถุประสงค์ และการปฏิบัติโดยใช้นวัตกรรมที่สอดคล้องกับความจำเป็น ความต้องการ และความสนใจอย่าง เป็นระบบแบบมีส่วนร่วม ด้วยความสามัคคีมีคุณธรรม ก่อให้เกิดความฉลาด รอบรู้ ความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถปรับและเลื่อนฐานะตนเองให้สูงขึ้น”

มีผู้ให้แนวคิดของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้อย่างสอดคล้องกันหลายคน เป็นต้นว่า อีระรุญเจริญ (2546: 69) ได้ให้แนวคิดของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มงานการนิเทศการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการสอน เป็นการบริหารในสถานศึกษาเกี่ยวกับงานวิชาการ ซึ่งการบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจสำคัญในการบริหารสถานศึกษาเพราะการบริหารงานวิชาการเป็นการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุง

พัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการนิเทศ จึงเป็นปัจจัยหนึ่งในการเสริมสร้างการเรียนรู้ที่เกิดจากความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียนเป็นสำคัญ ดังนั้น หากสถานศึกษาใดมีกระบวนการนิเทศที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ย่อมก่อให้เกิดศักยภาพ เชิงการบริหารและเชิงวิชาการ ทรงศักดิ์สุขบรรเทิง (2555: 12) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นกระบวนการที่ผู้บริหาร ผู้ร่วมนิเทศ จัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เป็นกระบวนการกำกับ ติดตาม ประเมินผลการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยการให้คำปรึกษา ชี้แนวทาง การแนะนำ ส่งเสริม ให้ความช่วยเหลือ เสริมสร้างขวัญกำลังใจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ถาวรวิทย์ อินทมล (2554: 23) กล่าว ในทำนองเดียวกัน โดยสรุปว่า การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครูทุกคนในโรงเรียน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ อันจะส่งผล ต่อคุณภาพของนักเรียน

จากแนวคิดของการนิเทศภายในโรงเรียนข้างต้น กล่าวโดยสรุปได้ว่า “ผู้เกี่ยวข้องกับ การนิเทศภายในโรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน และครูทุกคนในโรงเรียน เป็น ปัจจัยหนึ่งในการเสริมสร้างการเรียนรู้ ที่เกิดจากความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน เป็นสำคัญ ในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตร อย่างมีประสิทธิภาพ”

หลักการนิเทศในโรงเรียน

สำหรับหลักการของการนิเทศภายในโรงเรียนนั้น มีผู้เสนอแนะไว้หลายคน ล้วนเป็นหลักการที่มีประโยชน์ ทั้งสิ้น สามารถนำไปใช้ในการนิเทศภายในโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี ดังเช่น ชัด บุญญา (อ้างถึงในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

สวนดุสิต, 2551: 30) ได้เสนอหลักการการนิเทศการศึกษาไว้ 6 ประการ ได้แก่ 1) การนิเทศการศึกษาจะต้องเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินงาน ใช้ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานนั้นไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ 2) การนิเทศการศึกษาเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้รับการนิเทศมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู มีขวัญกำลังใจ และ มีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด 3) การนิเทศการศึกษามุ่งให้ผู้รับการนิเทศรู้จักวิธีคิดค้นการทำงานด้วยตนเอง มีความสามารถในการนำตนเอง สามารถตัดสินใจปัญหาของตนเองได้ 4) การนิเทศการศึกษาควรเป็น การแสวงหาความสามารถพิเศษ หรือศักยภาพของผู้รับการนิเทศแล้วให้การยกย่อง เปิดโอกาสให้ได้แสดงออก และพัฒนาความสามารถเหล่านั้นอย่างเต็มที่ 5) การนิเทศการศึกษาที่ดีจะต้องสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง สร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน และควรเป็นไปอย่างง่าย ๆ ไม่มีพิธีรีตอง 6) การนิเทศการศึกษาเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้รับการนิเทศพัฒนาตนเองให้อยู่ในระดับมาตรฐานวิชาชีพ หรือระดับคุณภาพครูของคุรุสภาให้สูงขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (2551: 30-31) กล่าวถึงหลักการนิเทศทางการศึกษาไว้ว่า 1) การนิเทศต้องมีความถูกต้องตามหลักวิชาการ มีการกำหนดกฎ นโยบาย จุดมุ่งหมาย แนวปฏิบัติที่ชัดเจน เป็นไปตามสภาพปัญหาที่แท้จริง มีทั้งเนื้อหาสาระ วัสดุอุปกรณ์ วิธีการนิเทศ ตลอดจนการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลอย่างเป็นระบบ 2) การนิเทศเป็นการกระตุ้นประสาทและแนะนำให้เกิดความเจริญงอกงามแก่ผู้รับการนิเทศ เพื่อให้เกิดการปรับปรุงการสอน ทักษะการใช้สื่อการสอน รวมทั้งพัฒนาเจตคติ และเทคนิควิธีการสอนให้มีประสิทธิภาพ 3) การนิเทศตั้งอยู่บนรากฐานของประชาธิปไตย โดยผู้นิเทศต้องยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมให้ผู้รับการนิเทศได้แสดงความคิดเห็นและตัดสินใจร่วมกัน

4) การนิเทศเป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดยต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน มีการรวบรวมข้อมูลและสรุปผลมาใช้ในการนิเทศ ตลอดจนมีการประเมินและติดตามผล ในขณะที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558: 106) กล่าวถึงหลักการของการนิเทศการศึกษาไว้ว่า การปฏิบัติการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น ผู้นิเทศต้องรู้จักเลือกใช้เทคนิค วิธีการ กระบวนการ และกิจกรรมการนิเทศที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการนิเทศ ต้องจัดทำสื่อ นวัตกรรมสำหรับใช้ในการนิเทศให้เหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อหาสาระของการนิเทศ ภาระงานที่ต้องการให้เกิด ผู้รับการนิเทศ และกระบวนการนำนวัตกรรมไปใช้

จากข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักการของการนิเทศการศึกษาที่กล่าวมานี้ คงไม่เป็นการยากนักสำหรับ การนำไปใช้ในการนิเทศภายในโรงเรียน เพราะผู้ที่เสนอแนะไว้ได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนและมีความสอดคล้องกันทุกคน อาจสรุปเพื่อความสะดวกในการนำไปใช้ในการนิเทศภายในโรงเรียนได้ว่า “หลักการของ การนิเทศภายในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น ผู้นิเทศต้องเลือกใช้เทคนิค วิธีการ กระบวนการ และกิจกรรมการนิเทศที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการนิเทศ มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ มีการกำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจน เป็นไปตามสภาพปัญหาที่แท้จริง ต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน มีการรวบรวมข้อมูลและสรุปผลมาใช้ในการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล รวมทั้งจัดทำนวัตกรรมการนิเทศให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระของการนิเทศ ภาระงานที่ต้องการให้เกิด ผู้รับการนิเทศ และกระบวนการนำนวัตกรรมไปใช้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมให้ผู้รับการนิเทศได้แสดงความคิดเห็นและตัดสินใจร่วมกัน ตลอดจนเปิดโอกาสให้ผู้รับการนิเทศได้แสดงออก และพัฒนาความสามารถอย่างเต็มที่”

เมื่อทราบถึงความหมาย แนวคิด และหลักการของการนิเทศภายในโรงเรียนแล้ว อาจจะยัง

ไม่เพียงพอสำหรับการนำไปใช้ในการนิเทศภายในโรงเรียน อีกสิ่งหนึ่งที่ผู้นิเทศควรศึกษาทำความเข้าใจและวิเคราะห์ให้ถ่องแท้ ก่อนตัดสินใจเลือกนำไปใช้ในการนิเทศภายในโรงเรียนให้สอดคล้องกับบริบทโรงเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดก็คือ กิจกรรมการนิเทศการศึกษานั้นเอง ในที่นี้ขอเสนอกิจกรรม

การนิเทศการศึกษาของ Harris (1985: 72-78) ที่ได้เสนอแนะกิจกรรมการนิเทศการศึกษา และประมาณการของระดับผลกระทบต่อประสบการณ์ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไว้ถึง 23 กิจกรรมดังตารางแสดงในตารางที่ 2 กิจกรรมการนิเทศการศึกษา (Activities of Supervision) ต่อไปนี้

ตาราง 2 กิจกรรมการนิเทศการศึกษา

กิจกรรมของการนิเทศการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลง	ประมาณการของระดับผลกระทบต่อประสบการณ์ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
1. การบรรยาย (Lecturing) 2. การบรรยายที่มีสื่อประกอบ (Visualized Lecturing) 3. การเสนอข้อมูลเป็นกลุ่ม (Panel Presenting) 4. การดูภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ (Viewing Film or Television) 5. การฟังจากเทป วิทยุ และจานเสียง (Listening to Tape, Radio or Record Player) 6. การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวัสดุและเครื่องมือต่าง ๆ (Exhibiting Materials and Equipment) 7. การสังเกตภายในห้องเรียน (Observing in Classroom) 8. การสาธิต (Demonstrating) 9. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interviewing) 10. การสัมภาษณ์เฉพาะบางเรื่อง (Focused Interviewing) 11. การสัมภาษณ์ทางอ้อม (Non-Directive Interviewing) 12. การอภิปราย (Discussing)	ต่ำ ต่ำ ต่ำ ต่ำ ต่ำ ปานกลาง สูง ปานกลาง สูง ปานกลาง ปานกลาง ปานกลาง ปานกลาง สูง ปานกลาง
13. การอ่าน (Reading) 14. การวิเคราะห์ข้อมูลและการคิดคำนวณ (Analyzing and Calculating) 15. การระดมสมอง (Brainstorming) 16. การบันทึกวีดิโอเทปและการถ่ายภาพ (Videotaping & Photographing) 17. การจัดทำเครื่องมือและข้อทดสอบ (Instrumenting & Testing) 18. การประชุมกลุ่มย่อย (Buzz Session) 19. การทัศนศึกษา (Field Trip) 20. การเยี่ยมเยียน (Intervisiting) 21. บทบาทสมมุติ (Role Playing) 22. การเขียน (Writing) 23. การปฏิบัติตามคำแนะนำ (Guided Practice)	ปานกลาง ปานกลาง ปานกลาง ปานกลาง ปานกลาง ปานกลาง ปานกลาง สูง ปานกลาง สูง ปานกลาง สูง สูง สูง

บทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายใน โรงเรียนมีหลายภาคส่วน โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียน ที่มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรง ต้องมีความมั่นใจในการลงมือปฏิบัติการนิเทศภายใน โรงเรียนได้อย่างมีความสุขทุกกิจกรรมการนิเทศการศึกษา ควบคู่กับประมาณการของระดับผลกระทบ ต่อประสบการณ์ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง คัดเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการนิเทศที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน และคาดว่าจะก่อเกิดการพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนมากที่สุด ก็น่าจะประสบความสำเร็จในการนิเทศภายในโรงเรียนได้ กล่าวโดยสรุปได้ว่า หากต้องการให้การนิเทศภายในโรงเรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล แล้วนั้น “ผู้นิเทศภายในโรงเรียน ควรศึกษากิจกรรมการนิเทศการศึกษามีผู้เสนอแนะไว้อย่างหลากหลาย แล้วคัดเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการนิเทศที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน และคาดว่าจะก่อเกิดการพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนมากที่สุด ก่อนลงมือปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน จึงจะส่งผลให้การนิเทศภายในโรงเรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล”

อย่างไรก็ตาม เป็นที่ทราบกันดีในวงการการศึกษาว่า ยุคนี้เป็นยุคมาตรฐาน ตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ที่กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยให้สถานศึกษามีมาตรฐานการศึกษา และ

ปรับปรุงการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษานั้น มีการนำแนวคิดการปฏิบัติงานให้เป็นระบบวงจรที่เรียกโดยทั่วไปว่า วงจรเดมมิง เป็นการทำงานให้ครบวงจร PDCA ได้แก่ Plan (วางแผน) - Do (ทำ) - Check (ตรวจสอบ) - Act (แก้ไขปรับปรุง) มาใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนมีความคล่องตัว รวมทั้งสร้างความมั่นใจตั้งแต่เริ่มแรกด้วยการวางแผนที่ราบรื่น ตามแนวคิดวงจรเดมมิง ในขั้นแรกคือ Plan (วางแผน) ก่อนที่จะดำเนินการในขั้น Do (ทำ) - Check (ตรวจสอบ) - Act (แก้ไขปรับปรุง) ตามลำดับต่อไป

ขอเสนอแนวคิดรูปแบบแผนนิเทศภายในโรงเรียนที่ผู้เขียนได้นำไปใช้ในการส่งเสริมสนับสนุน ให้ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ โดยมีทั้งโรงเรียนที่จัดการศึกษาถึงระดับประถมศึกษา และโรงเรียนที่จัดการศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รวมทั้งสิ้น 256 โรงเรียน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ผู้เขียนปฏิบัติงาน ได้ใช้ในการจัดทำแผนนิเทศภายในโรงเรียนอย่างง่าย ๆ ที่ทุกโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำไปปฏิบัติได้ สำหรับโรงเรียนใดที่จัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายด้วยก็สามารถปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนได้เช่นกัน โดยดำเนินการ 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1

สภาพทั่วไปของสถานศึกษา

1. ที่ตั้ง
2. ระดับชั้นที่เปิดสอน
3. ข้อมูลครูและบุคลากรอื่นในสถานศึกษา
4. จำนวนนักเรียนในแต่ละระดับชั้นที่เปิดสอน
5. ความสามารถและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ปีการศึกษา.....(ปีการศึกษาที่ผ่านมา)
 - 5.1 ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพผู้เรียน (NT)
 - 5.1.1 ความสามารถด้านภาษา
 - 5.1.2 ความสามารถด้านคำนวณ
 - 5.1.3 ความสามารถด้านเหตุผล
 - 5.2 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET)
 - 5.2.1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 - 5.2.2 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ถ้ามี)
 - 5.3 ผลการทดสอบระดับท้องถิ่น (LAS) (ถ้ามี)
 - 5.3.1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
 - 5.3.2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
 - 5.3.3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
 - 5.3.4 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 - 5.3.5 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (ถ้ามี)
 - 5.3.6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ถ้ามี)
 - 5.4 ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน
 - 5.4.1 ระดับประถมศึกษา
 - 5.4.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ถ้ามี)
 - 5.5 ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
 - 5.5.1 ระดับประถมศึกษา
 - 5.5.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ถ้ามี)
 - 5.6 ผลการประเมินการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 - 5.6.1 ระดับประถมศึกษา
 - 5.6.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ถ้ามี)
6. สภาพปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพนักเรียน ปีการศึกษา (ปีการศึกษาที่ผ่านมา)

ส่วนที่ 2

ความต้องการพัฒนา

จากสภาพปัจจุบันปัญหาที่พบจากผลการประเมินคุณภาพนักเรียน ปีการศึกษา.....ที่ผ่านมา โรงเรียน.....(ชื่อโรงเรียน) ได้กำหนดความต้องการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ปีการศึกษา.....(ปีการศึกษาปัจจุบัน) ดังนี้

ความต้องการพัฒนา	สาเหตุของความต้องการพัฒนา	กิจกรรมในการพัฒนา

ทั้งนี้ โรงเรียนได้กำหนดวิธีการนิเทศการปฏิบัติกิจกรรมในการพัฒนาข้างต้นให้บรรลุผลสำเร็จ ดังนี้

กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา	จุดประสงค์การนิเทศ	วิธีการนิเทศ

ส่วนที่ 3

ปฏิทินปฏิบัติการนิเทศ

ในการจัดทำแผนนิเทศภายในโรงเรียน ปีการศึกษา..... (ปีการศึกษาปัจจุบัน) โรงเรียน (ชื่อโรงเรียน) ครั้งนี้ หลังจากดำเนินการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหา คุณภาพนักเรียน กำหนดความต้องการพัฒนา และกิจกรรมในการพัฒนา รวมทั้งวิธีการนิเทศให้บรรลุผลสำเร็จแล้ว เพื่อให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพสูงสุด ได้กำหนดปฏิทินปฏิบัติการนิเทศดังนี้

เดือน ปี	กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา	จุดประสงค์การนิเทศ	วิธีการนิเทศ	เครื่องมือนิเทศ	ผู้รับผิดชอบ	ผู้รับการนิเทศ

จะเห็นได้ว่า นวัตกรรมรูปแบบแผนนิเทศภายในโรงเรียนที่ได้นำเสนอข้างต้นนี้ เป็นรูปแบบง่าย ๆ ที่โรงเรียนสามารถทำได้ ไม่จำเป็นต้องใช้เวลามากนัก รวมทั้งไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น เพราะ

ทั้งทรัพยากรบุคคลและวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้ในการจัดทำแผนนิเทศภายในโรงเรียนในรูปแบบนี้ล้วน เป็นทรัพยากรที่โรงเรียนมีอยู่แล้ว เพียงนำเสนอตามหัวข้อในแต่ละประเด็นทั้ง 3 ส่วนตามที่เสนอไว้ให้ครบสมบูรณ์โดยดำเนินการให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมและใช้ข้อมูลจริง ต่อจากนั้นก็เขียนคำนำ สารบัญเอกสารอ้างอิง คณะทำงานภาคผนวก และออกแบบปก ตามความต้องการของโรงเรียน โรงเรียนก็จะได้แผนนิเทศภายในโรงเรียนสำหรับใช้เป็นแนวทางในการนิเทศภายในโรงเรียนได้อย่างน่าภูมิใจแล้ว ทั้งนี้โรงเรียนต้องไม่ลืมว่า ถ้าจะให้การนิเทศภายในโรงเรียนสามารถดำเนินการให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนสูงสุด อันจะส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียนอย่างแท้จริง โรงเรียนควรนำแผนนิเทศภายในโรงเรียนไปใช้จริงในขั้น Do (ทำ) มีการนำข้อมูลที่ได้จากขั้น Check (ตรวจสอบ) มาแก้ไขปรับปรุงในขั้น Act (แก้ไขปรับปรุง) ตามวงจรเดมมิ่งอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีตลอดไป

บทสรุป

การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาตามขอบข่ายและภารกิจงานของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยถูกจัดให้อยู่ในงานวิชาการซึ่งเป็นงานหลัก หรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา เพราะการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นภารกิจหนึ่งที่ช่วยพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียน ดังนั้นโรงเรียนจึงควรให้ความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง โดยการศึกษา ความหมาย

แนวคิด หลักการ กิจกรรม รวมทั้งนวัตกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนที่มีผู้นำเสนอไว้อย่างหลากหลาย ให้มีความรู้ ความเข้าใจอย่างลุ่มลึกและชัดเจน แล้วนำความรู้ ความเข้าใจที่ได้จากการศึกษานั้น มาวิเคราะห์ และปรับใช้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน โดยดำเนินการอย่างเป็นระบบตามวงจรเดมมิ่ง PDCA ได้แก่ Plan (วางแผน) - Do (ทำ) - Check (ตรวจสอบ) - Act (แก้ไขปรับปรุง) ทั้งนี้ ผู้เกี่ยวข้องทุกคนพึงตระหนักร่วมกันว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งใน การเสริมสร้างการเรียนรู้ที่เกิดจากความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียนเป็นสำคัญ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้รับการนิเทศมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู มีขวัญกำลังใจ และมีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด ดังนั้น การนิเทศภายในโรงเรียนจึงเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับครูทุกคนในโรงเรียน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียนในที่สุด ทั้งนี้ ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ในรูปแบบการมีส่วนร่วมของบุคลากรในโรงเรียน และใช้ข้อมูลจริง โดยมุ่งพัฒนาการเรียนการสอนเป็นเป้าหมายหลักในการดำเนินการ จึงจะทำให้การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันจะส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียนตามความต้องการของโรงเรียน อาจกล่าวได้ว่า “นิเทศภายในโรงเรียน.....ก่อเกิดคุณภาพการเรียนการสอน” อย่างแท้จริง นั่นเอง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหาร*

- สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ถาวรวิทย์ อินทมล. (2554). การพัฒนาระบบการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนบ้านถิ่น อำเภอกุดจับ จังหวัดอุดรธานี การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ทรงศักดิ์ สุขบันเทิง. (2555). การพัฒนาระบบการนิเทศภายใน โรงเรียนบรบือวิทยาคาร อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ธีระ รุญเจริญ. (2546). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: แอล. ที. เพรส.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. (2551). คู่มือการนิเทศตามแนวความคิดของครูศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (*School Based Teacher Education*) หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษา ปฐมวัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). คู่มือพัฒนาการนิเทศสู่วิธีปฏิบัติที่ดี. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: วี. ที. ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). รายงานการวิจัย เรื่องการวิจัยและพัฒนานโยบายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์. (2548). การจัดการและนิเทศสื่อการศึกษา. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- Ben M.Harris. (1985). *Supervisory Behavior in Education*. 3rd ed. Englewood Cliffs., N.J.: Prentice Hall, Inc.